

Nr 103

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av ett nytt tvätteri i Eskilstuna jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 120 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 april 1965, föreslagit riksdagen att dels godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats rörande uppförande av ett nytt tvätteri i Eskilstuna, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna mellan fabriksstyrelsen och Södermanlands, Västmanlands och Uppsala läns landsting träffade samarbetsavtal.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Stefanson m. fl.* (I: 743) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordgren m. fl.* (II: 873), hemställts att riksdagen måtte avslå förevarande proposition.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 873.

Departementschefen har anfört följande.

»Tvättfrågorna för statens och landstingens institutioner i stockholms- och mälardistrikten har sedan åtskilliga år krävt en lösning. Försvarets fabriksstyrelse, som haft i uppdrag att utreda hur detta skall ske, har framlagt förslag till lösning på längre sikt.

Fabriksstyrelsen konstaterar att den totala aktuella tvättgodsmängden inom stockholms- och mälardistrikten år 1970 torde komma att uppgå till ca 40 000 ton per år. Befintliga tvätterier och det av Stockholms läns landsting planerade nya centraltvätteriet i Rimbo antas kunna ta hand om ca 25 000 ton per år. Tvätterikapacitet för ca 15 000 ton per år skulle således komma att saknas. Den helt dominerande delen av denna tvättgodsmängd kommer från statliga och kommunala institutioner inom Södermanlands, Västmanlands och Uppsala län. Fabriksstyrelsen har träffat preliminära samarbetsavtal med dessa landsting om uppförande av ett tvätteri i Eskilstuna med en kapacitet av 50 ton per 9 timmar. Tvätteriet beräknas tillgodose kapacitetsbehovet år 1970 och kan ytterligare byggas ut. En av förutsättningarna för samarbetet har varit att frågan om landstingens medinflytande löses. Fabriksstyrelsen har avtalat med landstingen om inrät-

tande av ett tvätteriråd för att bereda landstingen den insyn och det medinflytande som de önskar. För att ernå högre standardiseringsgrad och för att nedbringa persedelbeståndet föreslås ett gemensamt bruk av persedlarna, som bör ägas av fabriksstyrelsen.

Investeringskostnaden för tvätteriet har beräknats till 23,5 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964, vartill kommer 15 milj. kr. för investeringar i gemensamt brukade persedlar. Driftkostnaderna anges till 10 milj. kr. per år. Fabriksstyrelsen föreslår, att samtliga investeringar bestrids av statsmedel, varvid medelsbehovet för det erforderliga persedelbeståndet skulle finansieras genom en höjd rörlig kredit.

Av remissmyndigheterna har arbetsmarknadsstyrelsen tillstyrkt, att det föreslagna tvätteriet förläggs till Eskilstuna. Fullmäktige i riksgäldskontoret och riksrevisionsverket har i frågan om finansieringen av förvärvet av persedelbeståndet ansett att denna lämpligen inte bör ske över fabriksstyrelsens rörliga kredit i riksgäldskontoret utan genom ett särskilt investeringsanslag på riksstaten.

Jag finner det synnerligen angeläget att snarast få till stånd en lösning av tvättfrågan för berörda institutioner i stockholms- och mälardistrikten, för att inte situationen om några år skall bli ohållbar. Redan nu är läget så prekärt för Uppsala läns landsting, att fabriksstyrelsen har måst vidta vissa provisoriska åtgärder för att under en övergångstid lösa tvättsituationen inom landstingsområdet.

Det har från olika håll, bl. a. från riksdagens revisorers sida, ifrågasatts huruvida samarbetet mellan fabriksstyrelsen och landstingen i fråga om tvätteriverksamheten skulle fortsätta i nuvarande former, varvid även tanken att landstingen själva skulle svara för sitt tvättbehov framförts. Till detta har kommit landstingens önskemål om bättre insyn och ökat medinflytande i tvätteriverksamheten.

För egen del anser jag i likhet med fabriksstyrelsen att den rationellaste lösningen av tvättfrågan åstadkommes genom samarbete mellan staten och landstingen. Denna uppfattning delas av Uppsala, Södermanlands och Västmanlands läns landsting, som slutit avtal med fabriksstyrelsen om tvättsamarbete. Man kan också räkna med att karolinska sjukhusets tvättproblem löses genom att det nya tvätteriet kommer till. Det föreslagna stortvätteriet bör enligt min mening ge möjlighet till en avsevärt rationellare hantering av tvättgodset och därmed lägre tvättpris än om tvätterikapaciteten splittras upp på mindre enheter i statens och de olika landstingens regi. Frågan om landstingens medinflytande har i förevarande fall lösts genom att fabriksstyrelsen och berörda landsting kommit överens om att bilda ett tvätteriråd som ett särskilt rådgivande organ vid tvätteriet. Jag tillstyrker att ett tvätterieråd uppförs i enlighet med fabriksstyrelsens förslag. Jag förordar vidare att avtalen med Uppsala, Södermanlands och Västman-

lands läns landsting om tvättsamarbete godkänns. Nu angivna frågor bör underställas riksdagen för godkännande.

I samband med att jag i dag anmäler förslag till ny organisation för försvarets fabriksstyrelse avser jag framlägga ytterligare förslag om den centrala organisationen av fabriksverkets tvätterirörelse.

Det nya stortvätteriet, som alltså enligt min mening bör uppföras och drivas av fabriksstyrelsen, bör förläggas till Eskilstuna i enlighet med vad fabriksstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit. Jag återkommer i annat sammanhang med hemställan om Kungl. Maj:ts godkännande av det preliminära avtal om förvärv av ett markområde på 42 000 m² som fabriksstyrelsen träffat med Eskilstuna stad.

Fabriksstyrelsen har beräknat att väsentliga fördelar ur effektivitets- och kostnadssynpunkt skulle utvinnas vid sambruk av tvättpersedlar. Styrelsen anser därvid att den lämpligaste lösningen skulle vara att fabriksstyrelsen äger persedlarna samt hyr ut dem till landstingen.

Jag delar fabriksstyrelsens uppfattning att stora fördelar är att vinna genom ett sambruk av persedlar. Den smidigaste formen är därvid att fabriksstyrelsen äger persedelbeståndet. Med hänsyn till den förutsatta tidsplanen för uppbyggandet av tvätteriet aktualiseras dock inte ett kapitalbehov för ändamålet förrän budgetåret 1967/68. Ett ställningstagande i denna finansieringsfråga kan därför anstå.

Med hänsyn till angelägenheten av att det nya tvätteriet är inkört och kan arbeta med full kapacitet vid ingången av år 1970, bör projekteringsarbetet i enlighet med fabriksstyrelsens förslag påbörjas i början av budgetåret 1965/66. I prop. 1965: 26 har Kungl. Maj:t i investeringsprogrammet för försvarets fabriksverk under budgetåret 1965/66 beräknat ett belopp av 1,1 milj. kr. för diverse och oförutsett. Av detta belopp bör 600 000 kr. få tas i anspråk för projektering av byggnader för det nya tvätteriet i Eskilstuna.

Som fabriksstyrelsen föreslagit bör ett tvätt-tekniskt laboratorium ingå i det nya tvätteriet. Fabriksstyrelsen bör emellertid uppmärksamma möjligheterna till samverkan med andra statliga tvättlaboratorier.»

Utskottet. Departementschefen har i likhet med fabriksstyrelsen ansett, att den mest rationella lösningen av de sedan åtskilliga år aktuella tvättfrågorna för statens och landstingens institutioner i stockholms- och mälardistrikten åstadkommes genom samarbete mellan staten och landstingen. Denna uppfattning delas av Uppsala, Södermanlands och Västmanlands läns landsting. Som följd härav föreslås uppförande av ett nytt stortvätter i Eskilstuna. Tvätteriet är avsett att drivas av fabriksstyrelsen.

Utskottet kommer framdeles under riksdagen att behandla Kungl. Maj:ts proposition angående ny organisation av försvarets fabriksstyrelse och i

samband därmed väckta motioner rörande omfattningen och inriktningen av fabriksverkets framtida verksamhet.

Av föreliggande proposition framgår emellertid att tvättsituationen i nämnda områden inom några år blir ohållbar, om icke snara åtgärder vidtagas för att öka tvätterikapaciteten. Med hänsyn härtill och på av departementschefen i övrigt anförda skäl vill utskottet tillstyrka föreliggande förslag. Det må framhållas, att preliminära avtal om tvättsamarbete ha upprättats mellan fabriksstyrelsen och berörda landsting. Utskottet får i sammanhanget erinra om att riksdagen nyligen beslutat bemyndiga Kungl. Maj:t godkänna ett mellan fabriksstyrelsen och Jämtlands läns landsting träffat preliminärt avtal angående uppförande av ett tvätter i Östersund.

Genom det föreliggande förslaget torde karolinska sjukhusets tvättproblem kunna lösas.

Utskottet har icke något att erinra mot att det nya tvätteriet förlägges till Eskilstuna.

Till frågan om eventuellt sambruk av tvättpersedlar torde utskottet få anledning återkomma i samband med förslag om medelsanvisning för uppbyggnad av ett persedelbestånd.

Investeringskostnaden för tvätteriet har av fabriksstyrelsen beräknats till 23,5 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964.

I sitt utlåtande nr 89 den 6 maj innevarande år har utskottet tillstyrkt Kungl. Maj:ts proposition nr 26 angående investeringar i försvarets fabriksfond m. m. I propositionen hade beräknats 1,1 milj. kr. för diverse och oförutsett. Utskottet har icke något att erinra mot att av detta belopp får tagas i anspråk 600 000 kr. för projektering av byggnader för nu ifrågasvarande tvätter.

Vad departementschefen i övrigt anfört föranleder ingen erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 743 och II: 873,

a) godkänna vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 april 1965 anförts rörande uppförande av ett nytt tvätter i Eskilstuna;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna de mellan fabriksstyrelsen och Södermanlands, Västmanlands och Uppsala läns landsting träffade samarbetsavtalen.

Stockholm den 14 maj 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 102